עין משפט נר מצוה

יז א מיי׳ פ״ג מהל׳ שחיטה הל״ח [והל׳ כט] ועיין בכ״מ סמג עשין סג טוש״ע יו״ד סימן לג סעיף ו ז ח:
יח ב מיי׳ שם הל׳ ח טוש״ע שם סעי׳ ו:
יט ג ד ה טוש״ע יו״ד סימן כט סעיף ג [ט]:
כ ו ז מיי׳ שם פ״ח הל׳ יא סמג שם טוש״ע יו״ד סי׳ כא סעי׳ ב:
כא ח מיי׳ שם הל״ז הל׳ כ״ב:

רבינו גרשום

התם דאיכא זכר׳ ומשום הכי אמרינן או רשט או קנה אבל בשחיטה (אחרת) מאי: ת״ש דההוא אוזוה דאתא כי ממסמס קרויה דמא. כלומר ראשו וגרונו כר׳: ושט אין לו בדיקה מבחוץ אלא מבפנים שבפנים לבן הוא: חכים יוסף ברי בטרפות כר׳ יוחנן. בכל התורה אלמא או האי או האי: הואיל ורוליהו כולו ביחד. למימרא טעמיה דר׳ יהודה משום דם הוא דאמר עד שישחוט את הווריידין והתנן ר׳ יהודה אומר עד שישחוט מכלל דר׳ יהודה סבר משום שחיטה ולא משום דם: לא אימא עד שינקוב ומאי עד שישחוט שינקוב בשעת שחיטה וכו׳: לא אתי [דם] דקרייר דר׳ יהודה משום דם ולא משום שחיטה. תניא כותיה דרב חסדא [ולעולם] בעוף ולא בבהמה ומשום דם: רב אמר מחצה על מחצה. כלומר אם שחט מחצה מיחזי כמאן דשחט רובא דאמר רחמנא למשה דלא תשתייר רובא כלומר דאמרינן שנצטוה משה על הושט ועל הקנה דלא תשתייר רובא מכלל דאם תשתייר מחצה חשוב הוא כרוב וכו׳: גזרה דלא אתי למעבד פלגא. חלקו לשנים והן שוין. כלומר תנור שחלקו לשנים שהיה טמא בתחלה והן שוין: טמאין. כלומר ו) שנגע בו שרץ דאמרינן ז) בכל אחד ואחד יש לו רוב כלומר דודאי יש לו רוב ומשום הכי טמאה ולא אמרינן מחצה כרוב: אמר רב פפא תרי רובי בחד וכו׳

ו) ל״ע דמין שסיה טמא טומאתו עדיין לא יצא מידי טומאתו הלשמועה כיון דנשתייר רובו ומולי דלי״ל ואפילו לא נגע בו שכן כו׳. ז) נראה דל״ל דאמרינן דבחד מינהון איכא רובא ולא ידעינן מי מינייהו והלכך טמאתן אבל אם אפשר לצמצם טהורין ולא אמרינן מחצה כרוב.

מסורת הש״ס

ו) [נעיל יא:], ז) [נקמן מג.], ח) [נקמן נ.], ד) [נעיל מז.], ט) כתובות יז:, י) [וקבלת יא], יא) נעיל יא:, יב) ל״ל פסוקים, יג) עיין ר״מ, יד) גי׳ ר״מ מי אפשר,

גליון הש״ם

גמ׳ הא אפשר לצמצם בהוריין. עיין פי״ב מ״ו דכלים וצ״ע:

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ הכי קאמרי ליה מה: (ב) שם ראי אמרת:

מוסף רש״י

אין לו בדיקה מבחוץ. לפי שהעור המיון אדום ואין טיפת דם ניכרת בו (לקמן מג.). הואיל ורוליהו כולו כאחד. שמא יכנס דמו בין המיכרין (הפרדס עמ׳ קלג). חלקו לשנים. תנור שנטמא וחלקו לשנים, והן שוין שניהם טמאין. דלי אפשר לצמצם ובכל חד וחד איכא למימר הכא איכא רובא ואי״ל תנור שויין ברובו, בהעור והכרוטב (בכורות יז:).

שיטה מקובצת

א) והא דאמר רבי שנצטוה משה: ב) אבל בקניא יש לדושט: ג) דאי אפשר להפשיט העור ולהפריד הסימנים ולבדוק דאין מום גדול מזה: ד) אמוראי הכא במחצה על מחצה: ה) היכי שריא בספק והא שמא שייר רובא ואפ׳ מאן דאסר לא אסר אלא משום: ו) גבי לחי הבולט מדפנו של מבר:

משוס ספק דרוסה ואתי שפיר דקאמר ווטשו אין לו בדיקה מבחוץ אלא מבפנים והיינו משוס דאין מדמומית הדרוסה ניכרת בעור ווטשו החיצון האדום אבל ב) בנקובה יש לווטשו בדיקה אף מבחוץ וכן משמע בגמ׳ לקמן דף מג.) דקאמר רבה ווטשו אין לו בדיקה מבחוץ אלא מבפנים ומאי נפקא מינה לספק דרוסה ולא קאמר לספק נקוב ועוד אמרינן (שם) שני עורות יש לו לווטשו ניקב זה בלא זה כשר וכשניקב הפנימי היכי ידעינן אי ניקב חיצון אי לאו כיון דאין לו בדיקה מבחוץ אפילו לענין נקב ודוחק לומר כגון שניקב הפנימי מממת חולי ובחיצון אין ניכר שוס חולי והכ״ר אלחנן הקשה אי ווטשו יש לו בדיקה מבחוץ אם כן מאי פריך ג) וכ״מ היכי אכל בשרא דלמא במקום נקב שמט ונימא דהוה אכיל ע״י בדיקה ונראה לי שיש שוס חולי שיחדים כמו דרוסה ואין לו בדיקה מבחוץ אי נמי הכי פירוטו וכי תימא דלא הוה אכל בלא בדיקה פסח וקדשים מאי איכא למימר דאי אפשר ג) להפריד הטולו ולבדוק אין מוס גדול מזה: **רב** אמר מחצה על מחצה כרוב. ובפרק אלו טריפות (לקמן דף מד:) גבי ה) (פסק אח) הגרגרת דאתא לקמיה דרב ובדקה ברוב עוביה מחצה נמי קרי ליה רוב ומסקנא דאמר דכ״ע מחצה על מחצה אינו כרוב אינו כרוב ניחא טפי:

לפי שאי אפשר לצמצם. אפילו לר׳ יוסי הגלילי דאמר בפרק שני דבכורות (דף יח.) אפשר לצמצם מודה הוא בכלי חרס כדקאמר התם הואיל ואית בו גומות ויש להוציא מכאן דהלכה בדיני אדם אפשר לצמצם מדאפילו אמוראי ז) במחצה על מחצה ובפ״ק דעירובין (דף טו:) בפרון כעומד ואם אי אפשר לצמצם היכי שריא מספק ח) ואפילו למאן דאסר לא אסר אלא משום שמט רובא גדול וגמריה למשה שמט רובא גדול ומיהו בידי שמים נראה דהלכה דאי אפשר לצמצם דאמר בפ׳ ד׳ אחין (יבמות דף נח.) לר׳ יוחנן דאמר אחיות אחיי יודע מי שנאן ונימא [כו׳] ר״י הגלילי היא לא תתם תנא כר׳ יוסי הגלילי דאמר אפשר לצמצם ובפרק הזורק בגיטין (דף עח.) דפריך והא אי אפשר לצמצם גבי מחצה על מחצה מגורשת ואינה מגורשת דמפרש דאתו תרוייהו בהדי הדדי בארבע אמות התם נמי הוי בידי שמים דמסתמא לא כוונו לבא בצמת אחת ואי״ת בריש עירובין (דף ה:) גבי לחי ט) המושך מדפנו של מבוי דקאמר רב אשי אפילו תימא במבוי שמונה מה נפשך אי עומד נפיש ניתר בעומד מרובה ואי פרון נפיש נידון משום נחי אמרת דשוו תרוייהו כי הדדי הוה ליה ספק דבריהם וכל ספק דבריהם להקל משמע דאי אפשר לצמצם ובבר הדבר וי״ל דלעולם אפשר לבבר ולמדוד בצמצום ע״י טורח אבל לא הטרימוהו מכמיס למדוד אם מספק כיון דבין עומד נפיש ובין פרון נפיש ליכא חשש איסור אא״כ הוא שוה ומילתא דלא שכיחא הוא ואין להקשות על רב אשי דאפילו כי שוו כי הדדי לשתרי דקי״ל פרון כעומד מותר דרב אשי קאי אדב הוצא בריב דרב יהושע דאמר התם לא אמרו אלא במבוי שמונה אבל במבוי ז׳ ניתר בעומד מרובה על הפרון כו׳ ואיהו סבר התם דפרון כעומד אסור וה״ר שמעון היה מפרש דאמוראי דהכא ודפרון כעומד מנו סברי כרבנן דאי אפשר לצמצם אפילו בידי אדם ופליגי כשדומה לנו דהוי מחצה על מחצה ומאן דשרי משום דאיכא דשחט רובא ואפילו הן שוין רחמנא אמר לא תשייר רובא ומאן דאסר משום דאיכא נאמר רובא קיים ואפילו הן שוין רחמנא אמר שמוט רובא וכן גבי פרון כעומד והשתא ניחא טפי ההיא דספק דבריהם להקל דאי אפשר לכוין אבל קשה דמשמע דבספק דאורייתא הוי אסור משום חשש שמא הן שוין אע״ג דאי עומד נפיש או פרון נפיש הוה שרי והכא שריא אפילו באיסור דאורייתא כשהיתר מצוי יותר מן האיסור וכן גבי פרון כעומד ואם כן בהיא דלחי אפילו הוי ספיקא דאורייתא דשתרי ונראה לי דאיכא התם למיחש שמא ח׳ אמות אינם מצומצמות ואפילו פרון מרובה לא יהא נידון משום נחי ולהכי דווקא בספק דבריהם יש להקל ט) אבל קשה לפירושו דהיכי דייקא בפ״ב דבכורות (דף יח:) מההוא דנמצא מכוון בין שתי עיירות בדיני אדם ט) אפשר לצמצם התם נמי אע״ג דאי אפשר לצמצם ולכוין מכל מקום מודים רבנן דמביאין שתי עגלות משום דכל אחת מביא עגלה ממה נפשך שמא היא קרובה ואפילו הן מצומצמות הקרובה אמר רחמנא ואפילו קרובות ולפירוש קמא אתי שפיר דלעולם אי אפשר לצמצם ולהיות שיהיו שוין אבל אחת מהן קרובה יותר ויוצאין בשל תנאי ויש לומר דלפי׳ הר״ר שמעון נמי יוצאים בשל תנאי ממה נפשך דאם קרובה היא יוצאה בה ואם רחוקה היא תביא בשביל תבירתה מאי אמרת שמא מצומצמות הן זה אינו מצוי ואין להאריך כאן יותר ובעירובין (דף ה: ד״ה ופפק) אפרש בע״ה יותר. [ויותר מבואר בבכורה טו: תד״ה פרון כו׳ ותוספות בכורות יח: ד״ה אפשר]:

זיל

נשחטיה והדר נבדקיה ט) דלמא במקום נקב קשחיט נבדקיה והדר נשחטיה האמר רבה ט) אווטט אין לו בדיקה מבחוץ אלא מבפנים אמר ליה רב יוסף בריה ב) נבדקיה לקנה ונשחטיה לקנה ולכשריה והדר לפכוה לוטט ולבדקיה אמר רבא ג) חכים יוסף ברי בטרפות כר׳ יוחנן אלמא אחד דקאמר או האי או האי: ר׳ יהודה אומר עד שישחוט: אמר רב חסדא ד) לא א״ר יהודה אלא בעוף הואיל וצולהו כולו כאחד אבל בהמה כיון דמנתחה אבר אבר לא צריך למימרא דטעמא דרבי יהודה משום דם הוא והתנן רבי יהודה אומר עד שישחוט את הווריידין אימא עד ד שינקב את הווריידין ומאי עד שישחוט עד שינקוב בשעת שחיטה תא שמע ווריידין בשחיטה דברי ר׳ יהודה אימא ווריידין צריך לנקבן בשעת שחיטה דברי רבי יהודה תא שמע אמרו לו לרבי יהודה מאחר שלא הוזכרו ווריידין אלא להוציא מהן דם מה לי בשחיטה מה לי שלא בשחיטה מכלל דרבי יהודה סבר בשחיטה הכי קאמרי ה) לה מה לי לנקבן בשעת שחיטה מה לי לנקבן שלא בשעת שחיטה והוא סבר ה בשעת שחיטה אתי דם דחיים שלא בשעת שחיטה לא אתי דם דקריר בעי ר׳ ירמיה ווריידין לרבי יהודה שהה בהן דרס בהן מהו א״ל ההוא סבא הכי אמר רבי אלעזר ואמרי לה אמר ליה ההוא סבא לרבי אלעזר הכי אמר רבי יוחנן מנקבן בקוץ והן כשרין תניא כוותיה דרב חסדא ו שחט שני חצאי סימנין בעוף פסול ואין צריך לומר בבהמה רבי יהודה אומר בעוף עד שישחוט את הווושט ואת הווריידין: חצי אחד בעוף וכו׳: אתמר רב אמר מחצה על מחצה כרוב רב כהנא אמר מחצה על מחצה ז אינו כרוב רב אמר מחצה על מחצה כרוב הכי אמר ליה רחמנא למשה לא תשייר רובא רב כהנא אמר מחצה על מחצה אינו כרוב הכי אמר ליה רחמנא למשה שחוט רובא (סימן חצי קטינא גרגרת פגימה) תנן ז) חצי אחד בעוף ואחד וחצי בבהמה שחיטתו פסולה ח) אי אמרת מחצה על מחצה כרוב אמאי פסול הא עבד ליה רוב מדרבנן דלמא לא אתי למעבד פלגא א״ר קטינא ת״ש ט) חלקו לשנים והן שוין שניהם טמאין לפי שאי אפשר לצמצם י) הא אפשר לצמצם טהורין אמאי טהורין זיל הכא איכא רובא זיל הכא איכא רובא אמר רב פפא תרי רובי בחד מנא ליכא ת״ש שחט חצי גרגרת ושהה בה כדי

והדר ניבדקיה. למעלה מבית השחיטה ולמטה: **אין לו בדיקה מבחוץ.** לפי שהוא טריפה בנקב משהו ואינו ניכר וטיפת דם נכנסת לו בפנים בנקב ואינו ניכר אבל קרום הפנימי לבן הוא וטיפת דם ניכרת בו אבל החיצון אדום: **ונבדקיה לקנה.** שהקנה נבדק מבחוץ לפי שאינו נטרף אלא ברוב והדר נשחטיה לקנה והשחיטה כשרה בסימן אחד ואח״כ יטלו הוושט כולו ויעקרוהו מן הלחי ויהפכוהו ויבדקוהו: **חכים יוסף ברי בטרפות כרבי יוחנן.** דאמרינן בפרק גיד הנשה (לקמן דף צה:) דשדר ליה שמואל תליסר גמלי קפיקי דטריפתא למיבדקיה בגוויהו. ליתנא אחריתא כרבי יוחנן בכל מילי: **הואיל וצולהו כולו כאחד.** לפיכך צריך להוציא את כל דמו: **עד שישחוט.** ואי ליתנהו בשחיטה אלא משום הוצאת הדם בנקיבה בעלמא קאי: **בשעת שחיטה.** שהדם חם ויוצא: **מאחר שנא הוזכרו ווריידין.** כלומר אין חיות תלויה בהן ואין צריך להזכירו אלא משום דם למה אתה מצריכו שחיטה: **דרס בהן מהו.** שחיטה ממש בעי ר׳ יהודה או לא. רבי ירמיה לא שמיע ליה הא דרב חסדא: **מחלה על מחלה.** קס״ל לענין שחיטה קאמר כלומר סימן שחיטה שמוט ואליו אינו שחוט הוי כאילו רובו שחוט וכשר: **רחמנא למשה.** כשמסר למשה הלכות שחיטה על פה לא תשייר רובא והא דאמר ז) שנצטוה משה לשמוט רוב היינו מחצה על מחצה דכיון דלא אשתייר רובא רובא שמוט קרי ליה: **מדרבנן.** אבל מדאורייתא כשר ופפקא מינה דלא מטמא בנבלה: **חלקו לשנים.** תנור שנטמא אין בו טהרה אלא נתיבה כדכתיב ט) יותץ ואם נשתייר רובו שלם לאו נתיבה הוא: **שאי אפשר לצמצם.** שיהו מכוונים אלא ולאי בחד מינייהו איכא רובא ולא ידעינן בהי מינייהו הילכך לא סלקא טומאה מינייהו: **הרי רובי ליכא למימר בחד מנא.** דאי אי רובא הא מיעוטא אבל לענין שחיטה לא הוחכר רוב אלא בחתיכה וכי קרינא פלגא רוב חתוך ליכא דמכחיש ליה דהאי פלגא דקאי לא מיקרי רוב שלם:

מסורת הש״ס

ט) [נעיל יא:], ז) [נקמן מג.], ח) [נקמן נ.], ד) [נעיל מז.], ט) כתובות יז:, י) [וקבלת יא], יא) נעיל יא:, יב) ל״ל פסוקים, יג) עיין ר״מ, יד) גי׳ ר״מ מי אפשר,

גליון הש״ם

גמ׳ הא אפשר לצמצם בהוריין. עיין פי״ב מ״ו דכלים וצ״ע:

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ הכי קאמרי ליה מה: (ב) שם ראי אמרת:

מוסף רש״י

אין לו בדיקה מבחוץ. לפי שהעור המיון אדום ואין טיפת דם ניכרת בו (לקמן מג.). הואיל ורוליהו כולו כאחד. שמא יכנס דמו בין המיכרין (הפרדס עמ׳ קלג). חלקו לשנים. תנור שנטמא וחלקו לשנים, והן שוין שניהם טמאין. דלי אפשר לצמצם ובכל חד וחד איכא למימר הכא איכא רובא ואי״ל תנור שויין ברובו, בהעור והכרוטב (בכורות יז:).

שיטה מקובצת

א) והא דאמר רבי שנצטוה משה: ב) אבל בקניא יש לדושט: ג) דאי אפשר להפשיט העור ולהפריד הסימנים ולבדוק דאין מום גדול מזה: ד) אמוראי הכא במחצה על מחצה: ה) היכי שריא בספק והא שמא שייר רובא ואפ׳ מאן דאסר לא אסר אלא משום: ו) גבי לחי הבולט מדפנו של מבר:

כדי שחיטה אחרת. היינו שיעור שהייה: **וגמרה.** קס"ד בבהמה קלי דבעינ׳ רוב שנים ומאי גמרה לשחיטה: **ואי** (ה) **מחלה לרוב.** כיון דשהה בחצי חזלא לה שחיטה והויא לה כפגימה בעלמא ואיטרפא לה בפסוקת הגרגרת חלא ש"מ אינו כרוב ופסוקת הגרגרת בעינ׳: **לא נעוף.** דממה נפשך כשרה כדמפרש: **הא עבד ליה רובא.** ואיתכשרא מקמי שהייה: **לא עבד ליה לגוס.** מעשה טרפה: **חלי קנה פגום.** בעוף: **רוב הנראה לעינים.** כלומר רוב גמור שהוא ליכר: **מה טרפה.** דאיכא מקומות טובא דמיטרפא בהו במשהו כגון נקובת הושט והריאה והלקין (ה): **בעינן רוב הנראה לעיניה.** במקומות שהוזכר בהן רוב כגון בקנה (ו) ובמוט השדרה (ז): **שחיטה דעד דאיכא רובא לא מתכשרא.** דאפילו מאן דמכשר משום דקרי ליה רובא הוא ומיעוטא כולהו מודו: **מחלה על מחצה כרוב.** וטהורים עושין לעצמן בטהרה וטמאין עושין לעצמן בטומאה ולא מידמו לפסח שני לימידין: **אינו כרוב.** ודמין הטמאין לשני: **ופסח מאי טעמא דרב.** הא בעלמא אמרת דלא הוי רובא: **דכשיב איש איש כי יהיה טמא** (ח). ידמה לשני ופלגא נהי דרובא לא מיקרי מיהו מכלל יחידין נפקי להו ולא מידמו: **נדם הוא צריך.** לגריקה: **מליקתו כשרה מיבעי ליה.** כלומר אעוף מיבעי ליה למיתני מליקתו כשרה והדר ליתני אבהמה שחיטתה כשרה: **הא לא קשיא.** גבי הדדי תנינהו וכי סליק מבהמה נקט שחיטה: **אלא ריש.** כי תנא השוחט: **מכדי** (ט) **בעוף קאי.** וכו׳ התחיל להורות והיכי סמך ליה שחיטה (ט)בעוף קדשים המולק מיבעי ליה: ס"ג **מאי רוב אחד רוב לא אחד ואחד** ולא גרסינן **אלא: לא פסיקא ליה.** ותנא מילתא דמיסתמע בתרוייהו דהכי דקאי בחד כגון חטאת הוי רובו כגוונו והיכא דבעי תרתי הוי רוב כל אחד ככולו: **שפיר.** מס"ה פליגי רבנן עליה דכיון דלא החכו ווריין אלא משום דס מה לי בשעת שחיטה ומה לי לאחר שחיטה: **אלא בקדשים.** היכי פליגי רבנן עליה: **הוא עצמו.** כל עצמה ועיקרה של שחיטת קדשים לדם היא צריכה: **מזבח.** לרלוונכם מזבחותו ומאמינין לקמן מזבח כתיב ויש אם למסורת מזבח משמע דלשוחט יחידי קאמר ולא לשנים מדלא כתיב מזבחותו ומדכתיב הוא (ט) משמע נמי מזבח שלא הוא יהא יחידי: **ואמר רב להנא** גרסינן (א). הא דר"ל בסדר יומא (דף לב:) גבי הביאו לו לכ"ג את התמיד: **קרנו.** מפרשין התם כרוב שנים שלא היה יכול (ז)למרק ולגמור את השחיטה כולה לפי שכל עבודת יה"כ איה כשרה אלא בו דכתיב באחרי מות (ו) וכפר הכהן אשר ימשח אותו והיה לריך לאחוז מהר את המזרק ולקבל הדם לפיכך מותר בו כדי הכשר שחיטה ומניחה וממהר לקבל: **ומירק.** כהן אחר (ז)שחיטה: **על ידו.** בשבילו כמו (עירובין דף פב:) מערב אדם על יד בנו ובתו בשבילם. ומפני ששניהם שם דלריך למרק יכול לא מירק יהא פסול דבקדשים לא שני כרוב שנים: **לכך.** הולרך לשנות כאן רוב אחד בעוף וכו׳ דרישא חולין הוה שמעינן מינה ותנא סיפא משום קדשים. ופרכינן יכול לא מירק יהא פסול בתמיה הא מ"כ הויא לך הא מריקה עבודה באדם אחר שלא בכ"ג ותניא כל עבודת יה"כ כו׳ בריימתא היא בשילהי הוריות [יב:]: מלוה

מ) זיל הבא איבא רובא. ולא"ת מאי קשיא ליה דכי אמר נמי הכא הכי אגמריה רחמנא למשה לא תשייר רובא כדלעיל הרי אין כאן רוב וטהורין וי"ל דתלוי הדבר בחשיבות דמשום דחשיב ליה מחלה כרוב שרי לעיל דיש כאן שיעור הכשר שחיטה וכאן נמי יש חשיבות מחצה דינו כרוב: **דבולי עלמא מחצה על מחצה אינו כרוב.** ולא"ת דבפ"ק דעירובין (דף טז: וש"ס) פסקינן כרב פפא דאמר פרוץ כעומד מותר והיה נראה לחלק בין שאר איסורין בדבר התלוי בחיות אי לאו דמייתי עלה לעיל דתנור וגס תימה דבעירובין לא מייתי לה והתם דמייתי התם לא מייתי הכא ומאמר יש לחלק דהכא איסור וטומאה והתם לענין מחיצות ולא דמי: **איש** נדחה **ואין ציבור נדחין.** תימה דבפ"ק דסנהדרין (דף טז.) גבי והולאת את האיש ההוא וגו׳ דרשינן איש ואשה אתה מוליא לשעריך ואי אתה מוליא כל השבט כולו לשעריך והכא לא ממעטי מאיש אלא רוב ישראל וי"ל דהתם מלינו שחילק הכתוב בין יחיד לצרוביים משום עיר בעלמא לענין עיר הנדחת לפיכך מסתברא לחלק משום שבט ולומר דלא מיקרי איש א"ג טובא איש ואשה כתיבי התם (ט): **אבל** בחולין **דלאו לדם הוא צריך אימא בפלגא סגי.** והא דקתני אי אחד בעוף ואחד ואי נבהמה שחיטתה פסולה היינו סיפא דאייתי בקדשים:

ומירק אחר שחיטתו על ידו. מירק לשון גמר כדאמרינן במדרש (ט) מי שהתחיל במלוה אומרים לו מרוק:

אם דמתניתין תני על בהמה ולא על עוף. אלא מכדי רישא דקאי אעוף דקתני השוחט אחד בעוף אי ס"ד בקדשים וכו׳: אלא מאי אחד רוב כל אחד ואחד ובדין הוא דעולת העוף בעי למיתנא רוב שנים כיון דאיכא רוב משום הכי לא פסיק ליה דתני רוב אחד ואמאי רוב אחד רוב כל אחד ואחד: ופליגי רבנן דלא צריך לשחוט ורידין. אי אמרת בשלמא בחולין (דחללי) שפיר דפליגי וכו׳ אלא הדע כיון דפליגי ברישא דבחולין [מיירי]. וקרצו כלומר ששחטו ומאחר ששחט בא אחר ומירק על ידו כלומר (שטיהר) [שגמר] אותה כלומר שקרץ היה בתמיד של יה"כ ולא היה מופנה הכהן שקרץ לגמור השחיטה שהיה מהחר עצמו (להקטיר קטרת) [לקבל הדם]. יכול אם לא מירק אחר שיהא

כב א מיי׳ פ"ז מהל׳ שחיטה הל"י ופיין לחם משנה סמנ עשין סג טוש"ע יו"ד סי׳ כא סעי׳ ה:

כג ב מיי׳ פ"ז מהל׳ קרבן פסח הל"ב:

כד ג מיי׳ שם הל"ח [וס"ד מהלכות ביאת מקדש הלכה ט"ז]:

כה ד ה מיי׳ פ"ד מהל׳ מעשה קרבנות הלכה ח:

כו ו ז מיי׳ פ"ח מהל׳ פסולי מוקדשין הל"ד [ה]:

כז ח מיי׳ פ"ד מהל׳ עבודת יום"כ הל"ח:

רבינו גרשום

ומשום הכי טהורין ולא אמרינן הכא מחצה כרוב אבל במקום אחר אמרינן מחצה כרוב. אמר רב פפא תרי רובי בחד מנא ליכא (ו) וטהורים החלקים אבל במקום אחר אמרינן מחצה על מחצה כרוב: אי אמרת מחצה על מחצה כרוב איטרפה ליה הבהמה ששהה ברוב הסימן דאי אמרינן דאינו חשוב כרוב לא איטרפא באותה שהייה ששהה בחצי סימן דאמרינן שנעיין לא חשובה התחלת שחיטה אבל אי אמרינן מחצה כרוב התחלת שחיטה היא: מי סברת בבהמה וחצי גרגרת כרוב לא בעוף ממה נפשך כלומר שכולה חדא טענה היא ובניחותא אמרינן כלומר באיזה ענין שאתה אומר היא (יש) כשרה כלומר אי מחצה על מחצה כרוב הא עבד ליה רובא וכשרה אי מחצה על מחצה אינו כרוב לא עבד לא כלום וכשרה דחשבינן כאין. אמר רבה שאני לענין טריפה הכא בחצי קנה פגום דבעינן רוב הנראה לעינים: ומה טרפה שבמשהו וכו׳ לענין שחיטה דאינה כשרה עד דאיכא רובה לא כ"ש דאינה כשרה אלא ברוב ולא אמרינן מחצה על מחצה אינו כרוב. דאיתמר הרי שהיו כו׳ ורב אמר מחצה על מחצה כרוב הללו עושין לעצמן (אפי׳ פסח ראשון) [בטומאה] והללו עושין לעצמן (כלומר טהורים) [בטהרה] ורב כהנא אמר מחצה על מחצה אינו כרוב כלומר שטהורין עושין פסח ראשון וטמאין עושין את שני ועכשיו מאי טעמא דרב דכתיב איש נדחה כלומר טמא ואין צבור נדחים (רוו) ופירוש אחר [יש] דרב אמר מחצה על מחצה כרוב וכו׳ כלומר וטמאין אין עושין לא את הראשון ולא את השני. ראשון לא דהוו להו טהורי׳ רוב ורובו לא עבדי בטומאה אלא בטהרה שני לא עבדי דמחצה טמא חשוב כרוב ורובא לא מידחי לפסח שני: הא לא קשיא איידי דמתניתין סליק בבהמה דקתני רוב אחד ורוב שנים בבהמה כלומר דבהמה יש סמוך לשחיטתו כשרה ועכשיו ושחיטתו כשרה

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה ואי מחלה על מחצה כרוב:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה ואמר רב כהנא גרסינן. כלו הס"ד ואח"כ מה"ד הא דר"ל וכו׳ כל"ל:

מוסף רש"י

רוב הנראה לעינים. כי זה יותר מזה (הפרדס ענ׳ קלג). **מאחר ששנינו רובו של אחד כמחוה.** ממילא שמעינן רוב שנים כשנים, למה שנינו בגדה רוב אחד בעוף כו׳ (יומא לב:). ומירק אחר **שחיטתו.** ונמר כהן אחר שחיטה, לפי שאין קבלת הדם כשחיטה אלא בכהן גדול ולריך למהר ולקבל (שם לא:). **על ידו.** בשבילו כמו (ב"מ לג.) קוקן אדם על ידי עצמו, אי נמי על ידו לשון אחריו וממון לו, והרבה ים בספר עזרא (נחמיה ג) על ידו החזיק פלגי את המומה (שם).

שיטה מקובצת

א) דכתיב איש איש כי יהיה טמא לנפש איש ידחה לשני: ב) מכדי אעוף קאי רבו: ג) שחיטה לעוף קדשים המולק: ד) ברוב שנים שלא היה יכול לגמור ולמרק את השחיטה כולה: ה) ומירק כהן אחר את השחיטה הס"ד:

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

ט) נראה דל"ל והלכך דאי לאו דא"ל לעמלס הוי מטהרינן החלקים.

אם כן הוי ליה עבודה באחר. הוה מלי נמי למיפרך מ״כ הוא ליה שחיטה בשנים כיון דאם לא מירק פסול ואין שנים שוחטין בזבח אחד אפילו בזה אחר זה כדמוכח לקמן בשמעתין ומ״ת ומאי מיכא מאן דסבר אפילו שחיטת פר כ״ג בזר ואפילו מאן דפסיל היינו דוקא פרו דקאמר לחובת יה״כ וקאי עליה אהרן וחוקה אבל תמיד דלא שייך לחובת יה״כ ולא קאי עליה אהרן וחוקה לא וי״ל דמ״מ פסול מדרבנן[1]: **למה** לי למרק. ואע״ג דבחולין נמי בעינן כל השנים לכתחלה מ״מ כיון שיש דוחק בדבר לא היה לנו לעשות ע״י אחר[2]: **אמר** ר״ל **משמיה דלוי סבא אינה לשחיטה אלא בסוף.** [3] אע״ג דרבא ס״ל הכי בפ״ב דזבחים (דף ג.) אפ״ה לא חשיב ליה בהדי תלת דהלכה כר״ל לגבי רבי יוחנן בריש פרק החולץ (יבמות דף נ.). משום דהך משמיה דלוי אמרה ר״ל[4]: **כגון** ששחט סימן אחד בחוץ. פי׳ בקונטרס בעוף קדשים וקשה לפירושו דמ״ט דמאן דפטר כיון דבמליקה בחוץ לא מחייב אלא בשחיטה והרי עשה הכשר שחיטה בחוץ ורב יוסף נמי למה ליה למינקט שהרי עשה בה מעשה חטאת העוף הוה ליה למימר משום דהכשר שחיטת העוף בסימן אחד ועוד דנקט רב יוסף דאחד בחוץ ואחד בפנים נמי פסולה משמע הא שניהם בפנים כשרה ומי בעוף הא אין הכשרו אלא במליקה ומייב ה״ל למינקט ולא פסולה וגרמה לפרש דאיירי בבהמה (ג) ופסולה דנקט רב יוסף לאו דוקא דחייב נמי לכולי עלמא דאי מיובא ליכא מ״כ לוקי פלוגתייהו בסימן אחד בחוץ וסימן אחד בפנים ופליגי במיובא ומאמאי מוקי לה במיעוט סימנין בחוץ וגמרו בפנים וא״ת ובסוף פרקין (דף מ:) גבי הא דתניא השוחט חטאת בשבת בחוץ לעבודת כוכבים חייב ג׳ חטאות ומוקי לה בחטאת העוף שהיה חי קנה פגום והוסיף עליו כל שהוא דאתו כולהו בהדי הדדי ולהכי נקט חטאת ולא נקט זבח שבשאר זבח מכי שחט סימן אחד לעבודת כוכבים אסרה ומו לא חייב משום שחוטי חוץ והשתא אכתי כיון דבבהמה נמי מיחייב בסימן אחד משום שחוטי חוץ לשמעינן זבח ובחי קנה פגום ואע״ג דסימן אחד לא מיחייב משום שבת אלא תקן כלום מה בכך מ״מ כשיגמור סימן שני מיהא ליחייב משום שבת ויש לומר דהא דמחייב בסימן אחד הכא היינו משום דגמר השני בפנים אבל הכא דאיירי בשוחט לעבודת כוכבים מכיון דנאסרה בסימן ראשון לא חשיב סימן שני אלא כמתחך[5] בעפר והוי כמו נתקלקלה בשחיטה דאחר בסימן דאגלאי מילתא למפרע דלא שחיטה היא כלל גבי פרה לכך נקט עוף דהכשרו בסימן אחד וכן פירש לקמן בקונטרס: **אירע** פסול בשחיטתה. פי״ה כגון נתנבלה ור״מ מפרש פסול של מלאכה אחרת דומיא דהזאה דאי אמרת בשחיטה נמי יש חילוק במלאכה בין קודם פסולה בין לאחר פסולה ב[6]מ״כ לפלוג בשחיטה עצמה ואמאי נקט הזאה ואע״ג דאיירי בפסול מלאכה מ״מ קאמר שפיר בסמוך שאני נתקלקלה בשחיטה דאגלאי מילתא למפרע דלא שחיטה היא כלל דכיון דנתקלקלה מ״כ לא נעשה עדיין כלום לשם פרה בכשרות אבל אירע פסול בהזאתה אין לומר דכבר נעשית השחיטה בכשרות: **תרי** גברי בחד זיבחא קאמרת. תימה הא ע״כ שלא יהיו ג׳ שוחטין זבח אחד היינו לכתחלה אבל בדיעבד כשר כמו אחד שוחט ג׳ זבחים דמוקי לעיל מתניתין דשוחט ג׳ רגשים כאחד שחיטתו כשרה בקדשים וא״כ אכתי לפלוג בהכשר דפרה וי״ל דכיון דלכתחלה אסור מילתא דלא שכיחא היא אע״ג דפריך לפלוג בג׳ קודרים הא שכיחא טפי: **והוינן**

אם כן הויא ליה עבודה באחר[6] [7]ותניא [8]כל עבודת יוה״כ אינן כשרות אלא בו ה״ק יכול יהא פסול מדרבנן דס״ד אמינא איכא פסול מדרבנן לכך שנינו רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה ומאחר דאפילו פסולא דרבנן ליכא למה לי למרק מצוה למרק: [9]אמר ר״ש בן לקיש משום לוי סבא [10]אינה לשחיטה אלא בסוף ורבי יוחנן אמר [11]ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף אמר רבא [12]הכל מודים היכא דשחט סימן אחד עובד כוכבים וסימן אחד ישראל שהיא פסולה שהרי נעשה בה מעשה טרפה ביד עובד כוכבים [13]בעולת העוף נמי היכא דמליק סימן אחד למטה וסימן אחד למעלה פסולה שהרי עשה בה מעשה חטאת העוף למטה לא נחלקו אלא כגון ששחט סימן אחד בחוץ וסימן אחד בפנים למאן דאמר ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף מיחייב למ״ד אינה לשחיטה אלא בסוף לא מיחייב א״ל רבה בר שימי מר לא אמר הכי ומנו רב יוסף היכא דשחט סימן אחד בחוץ וסימן אחד בפנים נמי פסול שהרי עשה בה מעשה חטאת העוף בחוץ לא נחלקו אלא [14]כגון ששחט מיעוט סימנין בחוץ וגמרו בפנים למ״ד ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף [15]מיחייב למ״ד אינה לשחיטה אלא בסוף לא מיחייב מתיב רבי זירא [16]כל העסוקין בפרה מתחלה ועד סוף מטמאין בגדים [17]ופוסלין אותה במלאכה אחרת [18]אירע בה פסול בשחיטתה בין קודם פסולה בין לאחר פסולה אינה מטמאה בגדים בהזאתה קודם פסולה מטמאה בגדים לאחר פסולה אינה מטמאה בגדים ואי אמרת ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף בשחיטתה אירע בה פסול בשחיטה קודם פסולה מטמאה בגדים לאחר פסולה אינה מטמאה בגדים אמר רבא נתקלקלה שחיטה קאמרת שאני התם דאגלאי מילתא למפרע דלאו שחיטה היא כלל אמר רבא אי קשיא לי הא קשיא לי למ״ד אינה לשחיטה אלא בסוף לפלוג בהכשרה דפרה כגון דשחטוה בתרי גברי דגברא קמא לא מטמאה וגברא בתרא מטמאה אמר רב יוסף תרי גברי בחד זיבחא קאמרת בר מיניה דההוא דתנינא [19]תזבח שלא יהו שנים שוחטין זבח אחד [20]תזבחהו שלא יהא אחד שוחט שני זבחים ואמר רב כהנא תזבחהו כתיב א״ל אביי לאו אתמר עלה אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן זו דברי רבי אלעזר ברבי שמעון

סתימתאה

מצוה למרק. משום דס. ואני שמעתי ביומא משום ברוב עם הדרת מלך ואין לביא כך דמ״כ כל עבודות נמי והרי הכמוב הקפיד בכ״ג וגירש את רוב עם: **אינה לשחיטה.** אין השחיטה קרויה שחיטה אלא בסופה ולקמיה מפרש למאי הלכתא: **ישנה לשחיטה.** הכל קרוי שחיטה: **פסולה.** ואפילו למ״ד אינה לשחיטה אלא בסופו ולא מיקרי שחיטת עובד כוכבים מיהו שחיטת ישראל נמי לא הויא והויא לה כקון בעלמא ואיטרפא לה: **מעשה טרפה.** מעשה שהיה כדי וכשיעור לטרופה בו ועשה בה ביד עובד כוכבים: עולת העוף למעלה ממוט הסיקרא חטאת העוף למטה כדאמר בזבחים (דף סד: סה.): **שהרי עשה בה [מעשה חטאת העוף] למטה.** במקום פסולה מעשה שהוא חשוב חטאת העוף להכשירו כך שמליקת חטאת העוף בסימן אחד הילכך ה״ג חייב לפסול אע״ג דבעולה לא הוי סוף מליקה עד גמר הסי׳: **מיחייב.** משום שחוטי חוץ: **מר לא אמר הכי.** דאילו בעוף אם שחט סימן ראשון בחוץ ומיחייב שהרי הכווחה כשר בפנים במליקת חטאת העוף. השוחט עוף קדשים בחוץ חייב דיליף מריבויא דאשר יאשמנו[1] בשחיטת קדשים בפרק השוחט (זבחים קז.) אבל המולק[2] את העוף פטור: **לא העסוקין בפרה.** אלומה: [3]**מתחלה ועד סופה.** בחטת עבודותיה בין בחמלגא ובין בחתלה ובין בסוף: **מטמאין את הבגדים.** לכתיב (במדבר יט) עץ ארז ואזוב ושני תולעת והשליך אל תוך שריפת הפרה וטמיך ליה וכבס בגדיו הכהן וגו׳ וכתיב בשריפתה והשורף אותה וגו׳ ותניא בסיפרי[4] אם המשליך את האזוב מטמא בגדים השורף לא כ״ש מה ת״ל והשורף בא הכמוב ולימד על כל העסוקים בפרה מתחלה ועד סוף שיהו טעונים הכבוסת בגדים: **ופוסלין אותה במלאכה.** אם נתעסקו עמה במלאכה אחרת כגון ששחט ותחך עמה לעשת לתניא (ספרי חקת יט ג) ושחט אותה[5] בא הכמוב ולימד על הפרה שהיא מלאכה פוסלתה בשחיטתה וערף את הפרה[6] בא הכמוב ולימד שהיא מלאכה פוסלת בשריפתה: **בשחיטתה.** כגון שנתנבלה: **אינה מטמאה בגדים.** שאין כאן עבודה ואם אסף אפרה או שרפה או נגע בה או אפילו נגע בה בפשוטי כלי עץ שלא טמאתו משום נבלה אינו טמא משום מתעסק בפרה שאין כאן פרה אלומה: **בהזאתה.** בהזאת דמה שהיה מזה הימנה ז׳ פעמים כנגד פתח של היכל דכתיב (שם יט) והזה אל נכח פני וגו׳: **קודם פסולה מטמאה בגדים.** דמתעסק בפרה הוא וכבר נעשית שחיטתה בהכשר: **דלאו שחיטה היא כלל.** שהרי קופה הוכיח אבל היכא דנגמרה שחיטה ממש אימא לך דכולה קרויה שחיטה מתחלה ועד סוף: **נפלוג.** נמי הא׳ תנא בהכשרא דפרה אפילו בפרה שלא נפסלה יש לחלק בין בגדים לבגדים: סתימתאה

מסורת הש״ס

[1] יומא לב: עב. חוריות יב:, [2] כ״ז עב., [3] זבחים ג. [פסחים סב. לקמן לו. קכח. נ״ק עב.], [4] פרה פ״ד מ״ד ע״ש, [5] עיין בפרש״י דברים יב ד״ה מזבח, [6] [ויקרא יז], [7] [מקח יט ז], [8] [במדבר יט], [9] [שם], [10] [וע״ע תוס׳ יומא לב: ד״ה פ״ר], [11] [ביומא לב. תוס׳ ד״ה למה וכו׳ ביאורו היטב ע״ש], [12] [וע״ע תוס׳ ביומא מח. ד״ה נתנה ותוס׳ ע״ז עח. ותוס׳ בכורות יג: ד״ה רב אסי],

תורה אור השלם

1. רק בכל אות נפשך תזבח ואכלת בשר בברכת יי אלהיך אשר נתן לך בכל שעריך הטמא והטהור יאכלנו כצבי וכאיל:
דברים יב טו
2. וכי תזבחו זבח שלמים לייי לרצונכם תזבחוהו: ויקרא יט ה

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה מר לא וכו׳ בפרק השוחט דף קז אבל המולק. נ״ב שם במשנה דף קיא: (ב) תוס׳ ד״ה כגון וכו׳ ובאלה לפרש דאיירי בבהמה ופטור למ״ד אינה לשחיטה אלא בסוף ורב יוסף לש״ע מחייב שהרי עשה בה מעשה חטאת העוף בחוץ ופסולה דנקט רב יוסף:

הגהות מהר״ב רנשבורג

א) גמ׳ דתניא מזבח במוקה אור ליון דבריס יב והוא ממקן: ב) תד״ה אירע וכו׳ בין קודם פסולה בין לאחר פסולה. נ״ב עיין תיהוי רשב״ם והר״ן:

מוסף רש״י

יכול יהא פסול מדרבנן. הוא״ל וכל עצמו לדם הוא לריך פסול וכי תנן רובו של אחד כמיהו כמולין תנן (יומא לב:). לכך שנינו **רוב אחד בעוף** כו׳. ממנינו יתמיה מדא כמולין ומדא בקדשים (שם לג.). **אינה לשחיטה אלא בסוף.** אין שחיטה נקראת אלא לנסוף, ונפקא מינה לענין המחבר בקדשים חוץ למקומם או חוץ לזמנן או מחבר שלא לשמן אינה מחבבה אלא אם כן חיבר בסוף שחיטה (ב״ק עב.). **מתחלה ועד סוף.** וכל כמה דמסיב הויא מחבר (שם).

שיטה מקובצת

א) ותניא כל עבודת יוה״כ. נ״ב בכל הספרי יד כתוב ותנן וכן כתוב שם ביומא: ב) ואין לבי אומר כך דא״כ: ג) מתחלתה ועד סופה באחת מכל עבודותיה: ד) אע״ג דרבא ס״ל הכי. נ״ב עי׳ תוס׳ בכורות דף יד ע״א: ה) אלא כמתחך בשר בעלמא והוי כמו נתקלקלה:

עין משפט נר מצוה

כח א מיי׳ פ״ח מהל׳ עבודת יוה״כ הל״ב:
כט ב מיי׳ פ״ד מהל׳ שחיטה הל״ג וס״ח מהל׳ פסולי המוקדשין הל״ט יח:
ל ג מיי׳ פ״ד מהל׳ שחיטה הל״ג סמג עשין סג טוש״ע יו״ד סי׳ כ סעיף י:
לא ד מיי׳ פ״ז מהל׳ פסולי המוקדשין הל״י:
לב ה ו מיי׳ פ״ח שם הלכה יח:
לג ז מיי׳ פ״ה מהל׳ פרה אדומה הל״ח:
לד ח מיי׳ שם פ״ד הלכה יז:
לה ט מיי׳ שם פ״ה הלכה ג:

רבינו גרשום

פסול התמיד א״כ הויא ליה עבודה באחר ותנן כל עבודה כו׳ הכי קאמר יכול יהא פסול מדרבנן אם אחר מירק כלומר דגמר השחיטה לכך שנינו רוב אחד ורוב שנים דיכול אפי׳ אחד ועכשיו סיפא זו היא בקדשים. שהרי עשה בה מעשה טרפה ביד עובד כוכבים כלומר שפסולה היה בראשון היכא דשחט עובד כוכבים. עולת העוף נמי היכא דמליקה סימן אחד למטה מן הסקרא וסימן אחד למעלה מן הסיקרא הזו לא דינו הוא ודינו שכלו למעלה מן הסיקרא של עולת העוף. ושל חטאת העוף למטה מן הסיקרא וסיקרא חוגרת סביבו של מזבח באמצע. ומאי סיקרא אדמומית שמהן עושין מגינים. שהרי עשה בה מעשה חטאת העוף: למ״ד ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף מיחייב דחשוב ככולו בחוץ אבל למ״ד דאינה לשחיטה אלא בסופך של שחיטה היתה בפנים וחשוב כאילו לא שחט בחוץ כלום: כל העוסקים בפרה מטמא בגדים מתחלה ועד סוף כדכתיב בתורה ששבעה היו עסוקין בפרה כלומר אחד שחט ואחד שורף ואחד מזה וכל העסוקין עד ז׳ ופוסלין אותה במלאכה כלומר לפרה אדומה כיצד שאם חתך שום דבר או עץ או שחט בהמה בתוך כך שהיו עסוקים בפרה פסולה הפרה כיצד אירע בה פסול בשחיטה כלומר כששחט קצת וחתך חפץ אחר בתוך כך ועכשיו כיון שאירע בה פסול בשחיטה אמרינן אינה לשחיטה אלא לבסוף אפילו אירע בה פסול בתחלת שחיטה שעשה עמה מלאכה לא חשובה שחיטה ואינה מטמאה אבל בהזייתה אירע בה פסלות שזו לבסוף קודם פסלות מטמאה בגדים דאגן אמרינן דכל העוסקים בפרה מטמא ואחר פסולה היא חשובה כאין אלא אי אמרת ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף לפלוג בשחיטתה וכו׳: נתקלקל בשחיטה [קאמרת.] כלומר דפסולה אירע בשחיטה ועכשיו איגלאי וכו׳ ומשום הכי פסולה (אלא) [אבל] במקום אחר עדיין אומר אני דישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף: אלא אי קשיא הא קשיא לי״ד אינה לשחיטה אלא לבסוף ליפלוג נמי בהכשרה וכו׳ כלומר אפי׳ דלא אירע בה פסול בשחיטה כגון דשחטוה בתרי גברי דגברא קמא לא מטמא בגדים ובגברא בתרא מטמא משום דאינה לשחיטה אלא לבסוף: בר מינה דההיא כלומר הא לא קשיא לא מצית למיפרך ודאי הכא אינה לשחיטה אלא לבסוף אבל במקום אחר עדיין א׳ אני אפי׳ 3) פסול שאירע (בשחיטה) דאינה לשחיטה אלא לבסוף: א״ל אביי ולאו איתמר עלה דתרצת דהתם דאינה לשחיטה אלא לבסוף: 2) דמחלוקת בין ר׳ אליעזר בר׳ שמעון ובין חכמים דחכ״א שנים שוחטין וכו׳ דישנה לשחיטה מתחלה וכו׳ ולר׳ שמעון בן

6) לכאורה נראה דל״ל אפי׳ אירע בה פסול בסוף שחיטה שעשה עמה וכו׳. 3) אפי׳ שחט מקצת סימנים בחוץ וגמרה בפנים ג״כ חייב משום דיעבד לשחיטה מתחלה ועד סוף. ג) דברי רבינו אלו הם משוללים הבנה דמאי ענין ממלוקת לאפ״ש וחכמים לענה לשחיטה מתחלה ועד סוף אז לא דטעמא דרא״ש דליקא מקרא ומנה״כ הוא ול״ש.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

סתימתאה. שיש משנה וברייתא הרבה שאמר ר' אלעזר בר' שמעון ורבנים התנאים לסדרן במשנה בלשון סתם והאי סתמא דתזבח הוא נמי אמרה וגמרא גמיר לה ר' יוחנן מרביה דהא ר' אלעזר אמרה: **וזבח אחד.** ולרבנן ליפלוג. ועוד לר' אלעזר גופיה ליפלוג כגון דשחטה חד גברא בתרי סודרי שבאמצע שחיטה בא חברו ונטל סודרו מזמלאשו ועטפו בסודר אחר ומדלא מפליג ש"מ תרוויהו מיטמו דישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף: **אלא.** לא מתרץ כרב יוסף אלא הכי תריץ דאמרא בפרה פסולה איצטריך ליה לפלוגי ולאשמועינן דאע"ג דנפסלה מיהו קודש פסולה מותר פרה עליה והעסוקין בה נגמלו ובהכשרה לא חש לאורויי אי ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף אי אינה אלא לנסוף: **ובמועד לשמו פטור.** בשומט הפסח על החמץ קאי בפרק תמיד נשחט (פסחים סג.) ומרבינן התם [סד.] לשאר זבחים שנשחטו בפסח על החמץ שלוקה עליהן משום לא תשחט על חמץ[ז] וקאמר ר' שמעון שהשומט פסח בתוך המועד כגון שחבר בארבעה עשר והקריב אחר תחתיו ונמלא הראשון במועד ושחטו לשמו על החמץ פטור דהא זבח פסול הוא דלא חזי שלא בזמנו לשמו: **שלא לשמו.** דשחטו לשם שלמים: **חייב.** דפסח לאחר זמנו קרב שלמים וזה שנשחט לשלמים זבח כשר הוא ומדקתני שלא לשמו חייב מכלל דרישא דקתני לשמו פטור היינו דשחטיה סתמא וסתמא קרי לשמו דאי לשמו דוקא קאמר הא סתמא חייב קשיא סיפא דלא מחייב ליה אלא בשלא לשמו בהדיא. וגרסינן והוינן בה טעמא דשלא לשמו הא סתמא פטור: **והוינן בה.** בסתמא אמאי פטור: **הא סתמא שלמים הוא.** דנפקא לן מוזבחת פסח לה' אלהיך אלן ובקרי[ח] דמותר פסח קרב שלמים בפסחים (דף ע:) ובמנחות (דף פג:) ובזבחים בפ"ק (דף ט.): **ש"מ.** מדקרי ליה [ט]פסול דפסח בשאר ימות השנה בעי למיעקר שם פסח מיניה וכל כמה דלא עקר פסח הוא וכי שחיט ליה שלא בזמנו הוי אי אמרת דמיעקר פסח לה (שם). **בעי עקירה.** ולא אמרינן סתמיה שלמים הוא, ולאו בעיא הוא, מומר פשטינן דהכא אי לא (שם). נזרקה מפי חבורה. סולם הודו בדבר זה לאוקומי מתני' דמסמע דבעי למעקר שם פסח מיניה, כגון שהיו בעליו טמאין ולהרבעה עבר לסתמיה לשם פסח שני קאי משום הכי בעי עקירה (שם). מפורשת. מגולה וכרת, כמו (במדבר ה) ופרע את ראש האשה (לעיל יז:). **ב' אוחזין בסכין ושוחטין.** בהמה אחת (לקמן ל:).

שיטה מקובצת

[ח] וכי תימא ביה פרה דאמרה והערכה והתנן. נ"ב עי' תוס' ערכין דף ד ע"א: [ט] מראשו ועטפו בסודר אחר. נ"ב נ"א וגמרה: [י] ש"מ מדקרי ליה זבח פסול: [יא] וחזר והתחיל לשחוט למטה או למעלה כגון שלא שהה שיעור שהיה בין חתיכה לשחיטה. כן מצאתי בגליון רש"י כת"י ישן:

סתימתאה אבל חכמים אומרים [א]**ב' שוחטים זבח אחד ולרבי אלעזר ברבי שמעון נמי לפלוג כגון דשחט חד גברא בשני סודרים דסודר קמא לא מטמא וסודר בתרא מטמא אלא בפסולא דפרה קא מיירי בהכשרה לא קא מיירי מתיב רב אידי בר אבין** [ב]**ובמועד לשמו פטור שלא לשמו חייב והוינן בה טעמא דשלא לשמו הא סתמא פטור ואמאי פטור פסח בשאר ימות השנה שלמים הוא ש"מ פסח בשאר ימות השנה בעי עקירה** [ג]**ואמר ר' חייא בר גמדא נזרקה מפי חבורה ואמרו הכא במאי עסקינן כגון שהיו בעלים טמאי מתים דנדחין לפסח שני דסתמא לשמו קאי והאי הוא דבעי עקירה הא אחר לא בעי עקירה אי אמרת בשלמא ישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף איפסיל ליה מתחלת שחיטה אלא אי אמרת אינה לשחיטה אלא בסוף כיון דשחט ביה פורתא אידחי ליה מפסח אידך כי קא שחיט שלמים קא שחיט אמר ליה אביי נהי דאידחי ליה מפסח מדמי פסח מי אידחי** [ד] **וכי תימא** [ה]**בעי העמדה והערכה** [ו]**והתנן** [ז]**שחט בה שנים או רוב שנים** [ח]**ועדיין היא מפרכסת הרי היא כחיה לכל דבריה. דהשוחט בשנים ושלשה מקומות שחיטתו כשרה כי אמריתה קמיה דשמואל אמר לי** [ט]**בעינן שחיטה מפורעת וליכא ואף ר"ש בן לקיש סבר בעינן שחיטה מפורעת דא"ר שמעון בן לקיש מנין לשחיטה שהיא מפורעת שנאמר** [י]**חץ שחוט לשונם מרמה דבר מתיב רבי אלעזר** [יא]**ב' אוחזין בסכין ושוחטין אפילו אחד מלמעלה ואחד מלמטה שחיטתו כשרה אמאי והא ליכא שחיטה מפורעת אמר ליה ר' ירמיה משנתינו בסכין אחד ושני בני אדם אמר ליה רבי אבא אי הכי היינו דתני עלה** [יב]**אין חוששין שמא יטרפו זה על זה אי אמרת בשלמא בשתי סכינין ושני בני אדם שפיר מהו דתימא ליחוש דלמא סמכי אהדדי והאי לא אתי למעבד רובא והאי לא אתי למעבד רובא קא משמע לן דאין חוששין אלא אי אמרת בסכין אחת ושני בני אדם האי אין חוששין שמא יטרפו זה על זה שמא ידרוסו זה על זה מיבעי ליה אמר ליה רבי אבין תני יאין חוששין**

שמא

והוינן בה טעמא דשלא לשמו הא סתמא פטור. כך היא גירסת הקונטרס וקשה דלמדייק מסיפא נידון מרישא איפכא טעמא דלשמו הא סתמא חייב אלמא דלא בעינן עקירה וברוב ספרים ישנים גרסינן והוינן בה לשמו אמאי פטור פסח בשאר ימות השנה שלמים הוא ש"מ בעי עקירה פי' דאי סתמא לא בעי עקירה א"כ סתם הוי שלמים וכשר כששחטו לשם פסח מידי דהוה משלמים ודאי ששחטן לשם פסח דכשרין: **מדמי פסח מי אידחי.** ואם תאמר ממה נפשך אידחי גם מדמי פסח דמכי שחיט פורתא איכא רואיה לפדות אלא לגלגלים ואין פודין קדשים להאכילן לגלגלים ואם נאמר פדיון גומר שחיטתו אם כן הוא לה חולין בעזרה ואסורה באכילה וי"ל דמיד אחר פדיון יוציאנו מן ויגמור שם שחיטתו: **והתנן שחט בה שנים או רוב שנים ועדיין היא מפרכסת הרי היא כחיה לכל דבריה.** אין המשנה כן בשום מקום אלא דדייק לה מתניתין דהעור והרוטב (לקמן קח:) אם תקשי לך מפני מה לא פליגי בזה שהנענין בפסול דפרה קא מיירי וכו': אותיב רב אידי בר אבין ובמועד לשמו פטור וכו' הכי סבריגן פסח שאבד והפריש אחר תחתיו ונמצא במועד (כלומר) אם שחטו במועד [על החמץ] לשם פסח פטור שפסח פסול הוא שלא לשמו ששחטו לשום שלמים על חמץ חייב דמארבעה עשר ואילך כשמתחיל תמיד של בין הערבים אין שוחטין שום זבח על חמץ אפי' תמיד דאפי' שלמים. שמעת מינה פסח בשאר ימות השנה בעי עקירה כלומר דלא חשוב שלמים אא"כ עקר שמו מפסח ושוחטו לשום שלמים ולפיכך פטור [דהוי כמו] ששחטו לשמו ולאו חשוב שלמים אלא פסח פסול שכבר עבר זמנו של פסח והא קי"ל דכי האי גוונא פסח שאבד והפריש אחר תחתיו ונמצא במועד דלא בעי עקירה דבלא עקירה חשוב שלמים ואמאי פטור כי שחטו על חמץ ואמר ר' חייא בר גמדא אמר רב נזרקה מפי חבורה וכו' כלומר אמרו בחבורה של רבנן כגון שהיו בעלים טמאי מתים כלומר לאו כדסברינן דחבורה דאבד פסחו והפרישו אחר תחתיו ונמצא במועד ושחטו על חמץ לשמו פטור דהוא ודאי חייב דחשוב שלמים בלא עקירה אלא כגון שהיו בעלים טמאי מתים דנדחו לפסח שני דסתמא לשמו קאי לפיכך פטור: ואי אמרת אינה לשחיטה אלא בסוף כיון דשחט בה פורתא אידחי ליה מפסח כלומר אידחי ליה מפסח שני שאין יכול להשאירו עד אייר שכבר התחיל לשחטו ואין חשוב פסח ואידך סימן הא כי קא שחיט שלמים קא שחט ומחייב אלא ש"מ מדחזינן דפטור דישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף לפיכך כי התחיל לשחוט קבע ליה לפסח ולפיכך הוה ליה פסח פסול ופטור. א"ל אביי נהי דאידחי ליה מפסח כו' כלומר ג) אפי'

רבינו גרשום

אלעזר דאמר דאינה לשחיטה אלא לבסוף לפלוג בהכשירה דפרה כגון דשחטה חד גברא בשני סודרין כלומר כששחט סימן ראשון היה עטוף סודר אחד וכשחט סימן אחר נתעטף בסודר אחר דסודר קמא לא מטמא וסודר בתרא מטמא דאינה לשחיטה אלא לבסוף: לא לעולם אינה לשחיטה אלא לבסוף. אם תקשי לך מפני מה לא פליגי בזה שהענין בפסול דפרה קא מיירי וכו': אותיב רב אידי בר אבין ובמועד לשמו פטור וכו' הכי סבריגן פסח שאבד והפריש אחר תחתיו ונמצא [כלומר] אם שחטו במועד [על החמץ] לשם פסח פטור שפסח פסול הוא שלא לשמו ששחטו לשום שלמים על חמץ חייב דמארבעה עשר ואילך כשמתחיל תמיד של בין הערבים אין שוחטין שום זבח על חמץ אפי' תמיד דאפי' שלמים. שמעת מינה פסח בשאר ימות השנה בעי עקירה כלומר דלא חשוב שלמים אא"כ עקר שמו מפסח ושוחטו לשום שלמים ולפיכך פטור [דהוי כמו] ששחטו לשמו ולאו חשוב שלמים אלא פסח פסול שכבר עבר זמנו של פסח והא קי"ל דכי האי גוונא פסח שאבד והפריש אחר תחתיו ונמצא בעי עקירה דבלא עקירה חשוב שלמים ואמאי פטור כי שחטו על חמץ ואמר ר' חייא בר גמדא אמר רב נזרקה מפי חבורה וכו' כלומר אמרו בחבורה של רבנן כגון שהיו בעלים טמאי מתים כלומר לאו כדסברינן דחבורה דאבד פסחו והפרישו אחר תחתיו ונמצא במועד ושחטו על חמץ לשמו פטור דהוא ודאי חייב דחשוב שלמים בלא עקירה אלא כגון שהיו בעלים טמאי מתים דנדחו לפסח שני דסתמא לשמו קאי לפיכך פטור: ואי אמרת אינה לשחיטה אלא בסוף כיון דשחט בה פורתא אידחי ליה מפסח כלומר אידחי ליה מפסח שני שאין יכול להשאירו עד אייר שכבר התחיל לשחטו ואין חשוב פסח ואידך סימן הא כי קא שחיט שלמים קא שחט ומחייב אלא ש"מ מדחזינן דפטור דישנה לשחיטה מתחלה ועד סוף לפיכך כי התחיל לשחוט קבע ליה לפסח ולפיכך הוה ליה פסח פסול ופטור. א"ל אביי נהי דאידחי ליה מפסח כו' כלומר ג) אפי'

מוסף רש"י

ובמועד לשמו פטור. כתוב דפסח אם נשמו שחטו נפסח על החמץ פטור מלא תשחט, דפסח שלא בזמנו לשמו פסול והיא לה שחיטה שאינה לפריה (פסחים סג.). **שלא לשמו.** אלא לשם שלמים, **חייב.** דלהכי קאי והיא לה שחיטה דחייב וחייב משום לא תשחט בהדי לאו דלא תלוה ולא יאלה ולא ימלא ולהיכא מלקות נמי דשחיטה (שם). **הא סתמא פטור.** אלא תשחט, דאמרינן כל כמה דלא עקר שם פסח מיניה הוא פסח ושחטו בשאר ימות השנה ופסול ואמאי שחיטה דחייב היא (שם סד.). **בעי עקירה.** ולא אמרינן סתמיה שלמים הוא, ולאו בעיא הוא, מומר פשטינן דהכא לה מהכא אי לא (שם). נזרקה מפי חבורה. סולם הודו בדבר זה לאוקומי מתני' דמסמע דבעי למעקר שם פסח מיניה, כגון שהיו בעליו טמאין ולהרבעה עבר לסתמיה לשם פסח שני קאי משום הכי בעי עקירה (שם). מפורשת. מגולה וכרת, כמו (במדבר ה) ופרע את ראש האשה (לעיל יז:). **ב' אוחזין בסכין ושוחטין.** בהמה אחת (לקמן ל:).

עין משפט נר מצוה

לו א מיי' פ"ח מהל' פסולי המוקדשין הל"ז:
לז ב מיי' פ"ח מהל' עכו"ם ומסמרן הל"ב סמג עשין קלא:
לח ג מיי' שם הל"ב ופ"ב מהל' אבות הטומאה הל"ח:
לט ד ה ו ז מיי' פ"ב מהל' שחיטה הל"ו סמג עשין סב טוש"ע יו"ד סי' כא סעי' ג:

רבינו גרשום

אינה לשחיטה אלא לבסוף אי אמרת אידחי ליה מפסח נהי דמפסח מידחי מדמי פסח מי מידחי יכול למוכרו שחוט והדמים יהיו ראויין לפסח שני לפיכך פטור דחשוב פסח פסול ולא שלמים וכי תימא בעי העמדה והערכה כו' דאין יכול לפדותו בדמים אא"כ מעמיד ומערך. והתנן שחט בה שנים או רוב שנים כו' כלומר היכול להערך ולפדות (כלומר) ומצינן למימר דמדמי פסח [מי מידחי] [לא נדחה] ולפיכך פטור: השוחט בשנים ובשלשה מקומות כגון בענין זה שחיטה אלכסונית: שנ' חץ שחוט כלומר מה חץ שהוא ישר ואינו עקום אף שחיטה בעינן דתהא מפורעת. מתיב ר' אלעזר שנים אוחזין בסכין הכי סבריגן שנים אוחזין ב' סכינין (כלומר) כל אחד ואחד סכינו בידו ושוחט אחד קנה כלפי הראש זהו למעלה ואחד ושט למטה מאותה שחיטה ששחט חברו בקנה שחיטה כשרה ואמאי והא ליכא שחיטה מפורעת שהקנה נשחט במקום אחד והושט במקום אחר. א"ל ר' ירמיה משנתינו בסכין אחד ושני בני אדם כלומר לאו כדסברת מאי למעלה ומאי למטה שאחד שחט את הקנה בסכין למעלה ואחד שחט את הושט למטה בסכין אחד אלא מאי למעלה ומאי למטה ששחטו בסכין אחד עמד אחד למעלה מן הצואר ואחד למטה מן הצואר ושחטו שניהם שחיטה מפורעת: האי לא אתי למעבד רובא כו' כלומר האי ששוחט הקנה סומך על חברו ששוחט את הושט ולא אתי למעבד רובא בקנה והאי ששוחט את

ג) נראה לפ"ל לעולם לחיטה לשחיטה אלא בסוף ולא אמרת וכו'.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות